

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ЦЕНТЪР ЗА ПОДКРЕПА НА БИЗНЕСА СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 6689/03 г.)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

18 март 2010 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

18/06/2010

Това решение е окончателно при условията, посочени в чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото на Център за подкрепа на бизнеса срещу България,
Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като Отделение в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,
Ренате Йегер (Renate Jaeger),
Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),
Марк Вилигер (Mark Villiger),
Изабел Беро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefèvre),
Миряна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),
Здравка Калайджиева, *съдии*,
и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на Отделението*,
след проведено закрито заседание на 23 февруари 2010 г.,
се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 6689/03 г.) срещу Република България, подадена на 13 февруари 2003 г. пред Съда на основание на чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от „Бизнес център за подпомагане на малки и средни предприятия – Русе“ („Център за подкрепа на бизнеса“), българска организация с нестопанска цел, регистрирана през 1996 г. и базирана в град Русе („организацията-жалбоподател“).

2. Организацията-жалбоподател се представлява от г-н К. Дончев – адвокат, практикуващ в град Русе. Българското правителство („правителството“) е представлявано от своите агенти – г-жа М. Димова и г-жа С. Атанасова от Министерството на правосъдието.

3. Организацията-жалбоподател твърди в частност, че независимо от нейната пълна законова изправност при отчитането на ДДС, националните власти са я лишили от правото на приспадане на ДДС в размер на 11 400 лева (5 828 евро), внесен върху доставки, единствено на основание, че доставчикът не е изпълнил собствените си задължения за счетоводно отчитане и внасяне на ДДС.

4. На 27 ноември 2007 г. Съдът обявява жалбата за частично недопустима и решава да съобщи горното оплакване на Правителството по чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията. Освен това Съдът решава да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществото на жалбата (чл. 29, ал. 3).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

А. Предистория

5. На 14 декември 1998 г. Центърът за подкрепа на бизнеса сключва споразумение с Министерство на външните работи на Австрия за създаване на бизнес инкубатор за малки и средни предприятия в Русе. В хода на осъществяването на проекта организацията-жалбоподател се задължава да обнови имот на Общински съвет – Русе срещу право на ползване за срок от десет години за целите на бизнес инкубатора. Обновяването приключва на 9 февруари 2000 г. и струва 192 761 лева (98 558 евро), платени изцяло от организацията-жалбоподател.

Б. Сделката, подлежаща на данъчно облагане

6. На 20 юли 1999 г., очевидно в хода на работите по обновяването на общинския имот, Центърът за подкрепа на бизнеса получава доставка от едноличен търговец (“доставчик”).

Не става ясно дали предмет на сделката е доставката на стоки или услуги. Тъй като и двете юридически лица са регистрирани по Закона за ДДС от 1999 г. (“Закон за ДДС”), сделката представлява облагаема доставка по смисъла на този закон.

7. Общата стойност на получената доставка възлиза на 68 400 лева (34 972 евро), като от нея 57 000 лева (29 144 евро) е цената на стоките или услугите и 11 400 лева (5 828 евро) е размерът на данък добавена стойност (“ДДС”). Доставчикът издава на организацията-жалбоподател фактура № 126/20.07.1999 г., която след това е платена изцяло, с включен ДДС. Организацията-жалбоподател завежда доставката в отчетната си документация за м. юли 1999 г. и подава декларация по ДДС за същия период на 16 август 1999 г. Доставчикът, от друга страна, не завежда сделката в отчетната си документация, не подава декларация по ДДС и не погасява своите задължения към хазната.

В. Данъчен одит

8. На 11 април 2000 г. данъчните власти провеждат одит на организацията-жалбоподател, който по отношение на ДДС обхваща периода от 1 юли 1999 г. до 29 февруари 2000 г. В хода на одита е извършена насрещна проверка на доставчика, за да се установи дали доставката е своевременно отчетена и заведена в счетоводната му

документация. В резултат се констатира неизпълнението на задълженията му, свързани със счетоводната отчетност и внасянето на ДДС (вж. параграф 7 по-горе).

9. На 31 август 2000 г. Централната данъчна служба на Териториална данъчна дирекция – Русе издава данъчен акт на организацията-жалбоподател. По отношение на ДДС се констатира, че Центърът за подкрепа на бизнеса неправомерно е поискал приспадането на внесен ДДС за пет плащания, извършени към доставчици, на стойност 25 944,80 лева (13 265 евро), като не е начислил ДДС в размер на 38 552,30 лева (19 711 евро) върху предоставена облагаема услуга.

10. Що се отнася до сделката по фактура № 126/20.07.1999 г., данъчните власти отказват на организацията-жалбоподател правото за приспадане на внесен ДДС за доставки в размер на 11 400 лева (5 828 евро), тъй като доставчикът не е завел сделката в отчетната си документация, не е подал декларация по ДДС и не е погасил своите задължения към хазната. По този начин данъчните органи приемат, че въпросната доставка не е “обложена” с ДДС и следователно организацията-жалбоподател няма право да си го приспадне.

11. Въз основа на горните заключения данъчните органи са изравнили сумите на ДДС за доставки, получени и предоставени на организацията-жалбоподател за отчетния период. По отношение на доставката по фактура № 126/20.07.1999 г. организацията-жалбоподател е трябвало втори път да заплати ДДС в размер на 11 400 лева (5 828 евро). Освен това върху тази сума е била начислена и лихва на стойност 1 396,83 лева (714 евро).

Г. Апелативното производство

12. На 4 октомври 2000 г. организацията-жалбоподател обжалва данъчния акт. С решение от 6 ноември 2000 г. Териториална данъчна дирекция – Русе изцяло потвърждава констатациите на данъчния акт във връзка с внесения ДДС на стойност 11 400 лева (5 828 евро). Организацията-жалбоподател обжалва решението пред съда.

13. На 28 май 2001 г. Варненският окръжен съд отхвърля жалбата на организацията-жалбоподател и тя обжалва пред по-горна инстанция. В окончателно решение от 13 август 2002 г. Върховният административен съд потвърждава констатациите на първоинстанционния съд и на данъчните органи по отношение на внесения ДДС в размер на 11 400 лева (5 828 евро). При постановяването на своите решения съдилищата също заключават, че доколкото доставчикът не е подал декларации по ДДС и не е погасил своите задължения към хазната, организацията-жалбоподател няма право на приспадане на платен ДДС.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ПРАКТИКА

А. Закон за ДДС от 1999 година

14. Приложимите разпоредби на Закона за ДДС са обобщени в делото *Булвес АД срещу България* (№ 3991/03, §§ 20 – 28, 22 януари 2009 година).

Б. Възможността за подновяване на административно производство след решение на Европейския съд по правата на човека

15. Член 239 (6) от Административния процесуален кодекс от 2006 г. предвижда възможност заинтересована страна да поиска подновяване на административното производство в случаите, когато “с решение на Европейския съд за защита на правата на човека е установено нарушение на Конвенцията”. Върховният административен съд вече е прибягвал до тази разпоредба за подновяване на производство след постановени решения на Съда за нарушения по членове 6, 8 и 13 от Конвенцията (решение № 2476 от 5.03.2008 г. на ВАС по адм. д. № 12127/2007 г., 5-членен с-в, и определение № 4293 от 10.04.2008 г. на ВАС по адм. д. № 9178/2007 г., III о.).

III. ПРАВО НА ОБЩНОСТТА

16. Приложимостта на *acquis communautaire* и констатациите на Съда на Европейските общности по присъединени дела С 354/03, С-355/03 и С-484/03, “*Оптиген Лимитид*”/ *Optigen Ltd* (С-354/03), “*Фълкръм Електроникс Лимитид*”/ *Fulcrum Electronics Ltd* (С-355/03) и “*Бонд Хаус Системс*”/ *Bond House Systems Ltd* (С-484/03) срещу Комисари от Агенция “Митници и акцизи” и присъединени дела С 439/04 и С-440/04, *Аксел Кител срещу Белгия* / *Axel Kittel v Belgian State* (С-439/04) и *Белгия срещу Реколта Рисайклинг СПРЛ* / *State v Recolta Recycling SPRL* (С-440/04) (ЕСР 2006, стр. I 06161) също са обобщени по делото *Булвес АД* (§§ 29 – 32, цитирано по-горе).

ПРАВОТО

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 1, ПРОТОКОЛ 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

17. Организацията-жалбоподател предявява оплакване по чл. 1 от Протокол № 1, че независимо от нейната пълна изправност при отчитането на ДДС, националните власти са я лишили от правото на приспадане на ДДС в размер на 11 400 лева (5 828 евро), внесен върху доставки, единствено с основание, че доставчикът не е изпълнил собствените си задължения за счетоводно отчитане и внасяне на ДДС. Организацията-жалбоподател смята, че има основание да храни „легитимни очаквания“ по смисъла на чл. 1 от Протокол № 1 относно правото за приспадане на внесен ДДС, което възниква към момента на изпълнението на собствените ѝ задължения за отчитане и плащане на ДДС и с изпълнението на предпоставките за това приспадане.

Чл. 1 от Протокол № 1 гласи следното:

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накръняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.”

18. Българското правителство смята, че оплакването представлява искане за сезиране на четвърта инстанция и заявява, че едва през последните няколко години българското данъчно право е било хармонизирано с европейските стандарти.

A. Допустимост

19. Съдът отбелязва, че оплакването на организацията-жалбоподател по чл. 6 от Конвенцията във връзка с твърдяната несправедливост на апелативното производство е обявено от Съда за недопустимо на 27 ноември 2007 г. (вж. параграф 4 по-горе). В този смисъл направеното от правителството позоваване на доктрината за четвъртата инстанция няма отношение към оплакването, поставено на вниманието на Съда понастоящем, което не е свързано с оценката на доказателствата пред националните съдилища или с изхода по делото, а по-скоро с това дали действията на органите не представляват намеса в нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията.

20. Ето защо Съдът отбелязва, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на чл. 35, ал. 3, от Конвенцията. Освен това Съдът отбелязва, че то не е недопустимо на други основания. Следователно трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

21. В заключение се отбелязва, че по водещото дело *Булвес АД* (цитирано по-горе) Съдът е установил нарушение на правото на търговското дружество на жалбоподателя мирно да се ползва от своите притежания и е направил следните обобщения:

“71. Предвид своевременното и цялостно изпълнение на задълженията за отчетност по ДДС от страна на дружеството на жалбоподателя, неговата невъзможност да обезпечи изпълнението на задълженията за отчетност по ДДС от страна на доставчика, както и факта, че не е установена измама срещу системата на ДДС, за която дружеството на жалбоподателя да е знаело или да е имало възможност да узнае, Съдът намира, че от последното не следва да се изисква да понесе изцяло последиците от това, че доставчикът не е изпълнил своевременно собствените си задължения за отчетност по ДДС, като му се откаже правото за приспадане на платен ДДС и впоследствие му се предпише повторно плащане на ДДС с начислена лихва. Съдът смята, че това представлява прекомерно индивидуално бреме върху дружеството-жалбоподател и е в нарушение на справедливия баланс, който следва да се поддържа между нуждите в широк интерес на обществото и изискванията за закрила на правото на собственост.”

22. С оглед сходството на фактите и на оплакването, Съдът се позовава изцяло на собствения си анализ и заключения в решението по делото *Булвес АД* (§§ 33 – 71, цитирано по-горе), което намира за напълно относимо.

23. Съдът отбелязва, че единствената видима разлика между двете дела е липсата на сигурност дали доставчикът в крайна сметка е уредил задълженията си към държавната хазна, предвид наличието на внесен ДДС в размер на 11 400 лева (5 828 евро) от страна на организацията-жалбоподател (за разлика от делото *Булвес АД*, §§ 11, 13 и 67, цитирано по-горе). Съдът обаче отбелязва, че това е било изцяло в правомощията на данъчните власти, които, след като са установили, че доставчикът не е изпълнил своевременно и цялостно задължението си за отчитане и плащане на ДДС, са могли да извършат данъчна проверка и да образуват срещу него производство, за да съберат просрочените вземания със съответната лихва. Ето защо това няма пряко отношение към преценката на Съда за организацията-жалбоподател.

24. Освен това няма потвърждение за установена измама срещу системата на ДДС, за която организацията-жалбоподател да е знаела или да е имала възможност да узнае.

25. В заключение, правителството не е изложило каквито и да е факти или аргументи, които да убедят Съда да достигне по настоящото дело до заключение, различно от това по делото *Булвес АД* (цитирано по-горе).

26. В този смисъл е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 във връзка с внесен ДДС в размер на 11 400 лева (5 828 евро).

IV. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

27. Член 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

A. Вреди

2837. Организацията-жалбоподател претендира 285 541,70 лева (145 997 евро) обезщетение за имуществени вреди. Сумата на претенцията включва: а) 52 535.37 лева (26 861 евро) за изравняване на стойностите на ДДС върху получени и предоставени стоки и услуги, предписано от данъчните органи (вж. параграфи 9 и 11 по-горе); б) 2 221,07 лева (1 135 евро), представляващи лихвата, начислена от данъчните органи; в) 56 523.51 лева (28 900 евро), представляващи законната лихва върху претендираните суми, считано от 1 януари 2001 г. до 30 юни 2008 г.; г) 151 744.27 лева (77 586 евро) представляващи актуалната пазарна стойност на офис в центъра на Русе, който организацията-жалбоподател е имала намерение да закупи към дадения момент, но данъчният акт я е възпрепятствал; и д) 22 517,48 лева (11 513 евро), представляващи вноските за наем за периода.

29. Правителството оспорва сумите на иска и счита, че при установяване на нарушение от страна на Съда, най-подходящият механизъм за съдебно възмездие е организацията-жалбоподател да поиска подновяване на административното производство по силата на чл. 239 (6) от Административния процесуален кодекс (вж. параграф 15 по-горе).

30. Съдът счита за необходимо да изтъкне, че при постановяване на решение за установено нарушение на Конвенцията и протоколите към нея на ответната държава се вменява правното задължение не просто да заплати на потърпевщата страна сумите, присъдени като справедливо обезщетение, но и ако е необходимо, да изнамери общи и/или специални мерки, подлежащи на надзор от Комитета на министрите, които да приведе в изпълнение във вътрешното си право, за да прекрати установеното нарушение и да предприеме всички

изпълними действия за компенсиране на последиците от него, така че в максимална степен да възстанови положението отпреди нарушението. В случай че е налице нарушение на чл. 6 от Конвенцията, жалбоподателят трябва да бъде възстановен до положението, в което би се намирал, ако изискванията на тази разпоредба не бяха нарушени (вж. *Лунгоци срещу Румъния (Lungosi v. Romania)*, № 62710/00, § 55, 26 януари 2006 г.; *Янакиев срещу България*, № 40476/98, § 89, 10 август 2006 г.; и *Костадин Михайлов срещу България*, № 17868/07, § 59, 27 март 2008 г.). Ето защо в определени случаи Съдът постановява, че принципно най-подходящата форма на съдебно възмездие по дела с установено нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията е по надлежния ред производството да се поднови и да се преразгледа делото, като се спазват всички изисквания за справедлив съдебен процес (вж. *Лунгоци*, § 56; *Янакиев*, § 90; и *Костадин Михайлов*, § 60, цитирани по-горе).

31. Що се отнася до настоящото дело, при все че Съдът приема възможността за подновяване на производството пред националния съд за най-уместната и предпочитана форма на съдебно възмездие по дела, в които се установява и нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията, при конкретните обстоятелства по настоящото дело Съдът намира, че това е невъзможно. Най-вече предвид прекомерната продължителност на производството пред националния съд, както и практиката съдилищата да прилагат и тълкуват стриктно действащия закон, Съдът счита, че подновяването на производството и преразглеждането на делото не представлява достатъчно и справедливо възмездие за установеното нарушение в този случай.

32. Следователно предвид нарушението, установено във връзка с платен ДДС за доставка в размер на 11 400 лева (5 828 евро: вж. параграф 26 по-горе), Съдът намира, че по отношение на имуществените вреди най-уместната форма на обезщетение е да присъди размера на същия ДДС заедно с начислената лихва на стойност 1 396,83 лева (714 евро: вж. параграф 11 по-горе) (вж. *С.А. Данжвил срещу Франция (S.A. Dangeville v. France)*, № 36677/97, § 70, ЕСПЧ 2002-III, и *Булвес АД*, § 82, цитирано по-горе).

На горните основания Съдът присъжда сумата от 6 542 евро за претърпени имуществени вреди.

Б. Разноски

33. Организацията-жалбоподател претендира 1 283,14 лева (656 евро) за направени разноски по делото пред националния съд. Сумата на иска включва съдебна такса за обжалване на данъчния акт (50 лева или 26 евро), пътни разходи за внасяне на жалбата (28 лв. Или 14 евро) и адвокатски хонорар по делото пред националния съд (1 200 лева или 613 евро). В подкрепа на искането си организацията-жалбоподател

представя разходни документи за платени съдебни такси и пътни разноски, както и договор за хонорар със своя адвокат.

34. Правителството не представя директен коментар относно иска за разноски, предявен от организацията-жалбоподател.

35. Според практиката на Съда жалбоподател има право на възстановяване на разноски само доколкото е доказано, че същите са действително и по необходимост направени са в разумен размер. В този случай, като има предвид информацията, с която разполага, и горните критерии, Съдът намира за разумно да присъди в пълен размер разноските по всички искове на обща стойност 656 евро.

В. Лихва за забава

36. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* за допустима жалбата по чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията във връзка с внесен ДДС в размер на 11 400 лева (5 828 евро).

2. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 1, Протокол № 1 към Конвенцията;

3. *Постановява*

(а) ответната държава да заплати на организацията-жалбоподател в срок до три месеца от датата на влизане в сила на съдебното решение съгласно чл. 44, ал. 2 от Конвенцията долупосочените суми, преобразувани в легова равностойност по курса към датата на плащането:

(i) за претърпени имуществени вреди – 6 542 евро (шест хиляди петстотин четиридесет и две евро);

(i) за направени разноски по делото – 656 евро (шестстотин петдесет и шест евро);

(iii) всички данъци, които могат да бъдат дължими от страна на организацията-жалбоподател върху тези суми;

(б) след изтичане на указания тримесечен срок до извършване на плащането върху горната сума се дължи проста лихва в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската

централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;

4. *Отхвърля* останалите искиове на организацията-жалбоподател за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 18 март 2010 г. в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар на Отделението

Пеер Лоренцен
Председател